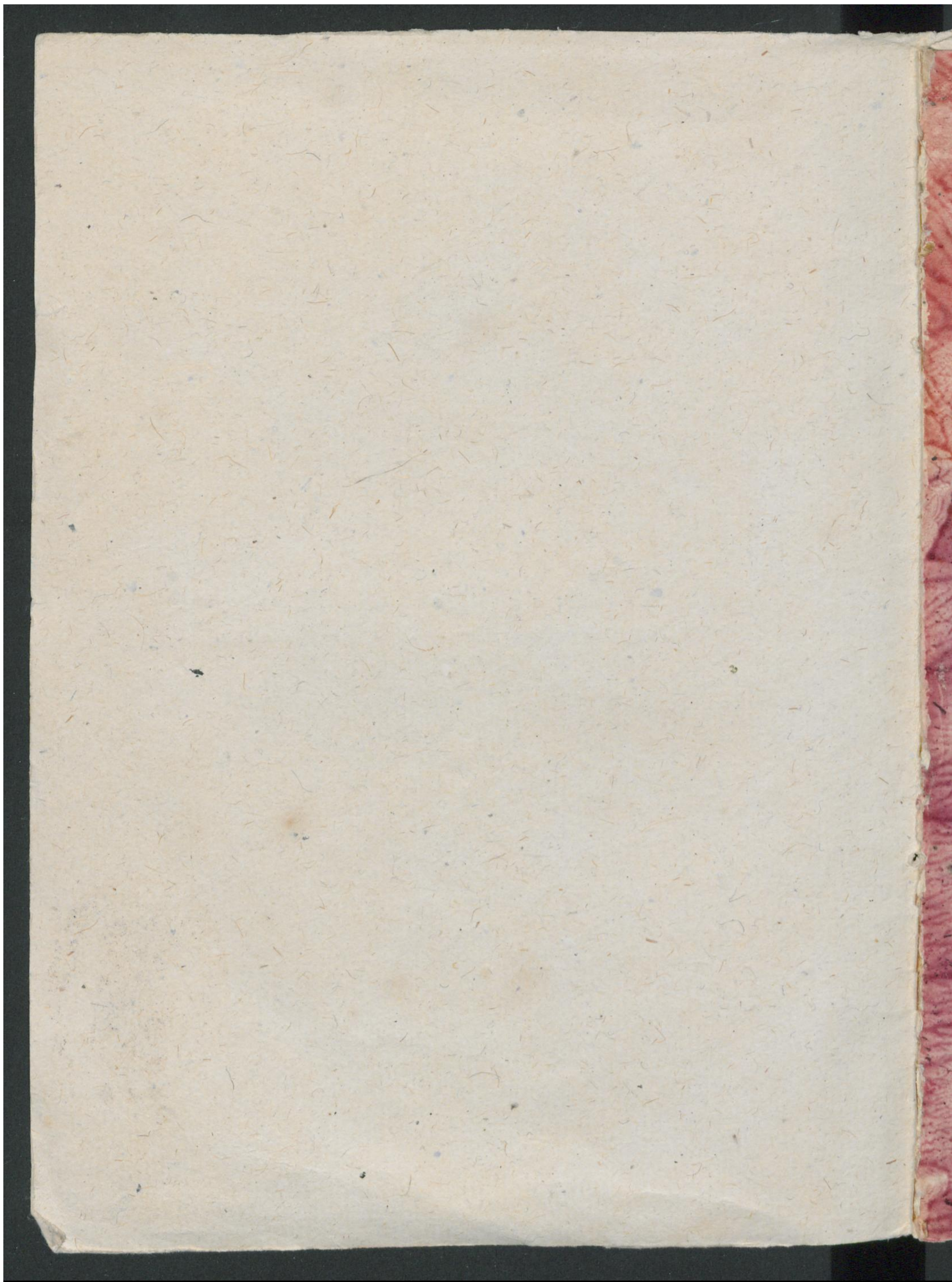

Copye.

Uutschrijuen ende getrouwe Vermaninge van eenen Vermogenden Christelijcken Potentaet/aen de Staten ende ghemeyne Inghesetenen der beyder Frieslanden/ tusschen de Suyder See ende de Eemse ghelegen.

Uut het Hoochduytsch Exemplaer in Nederlantsch ouergheset.

Ghedruckt int Jaer M.D.LXXVI.

Nſen genadigen Groet / gunſtige ende geneychde wille te vooren: Eerweerdighe/ Weerdige/ Gheſtrenghe/ Edle/ Erntueſte/ Erſame/ Lieue beſondere. Wy twÿffelen niet/ ende ghy moet het ſelfs bekennen/ hebt oock met uwer aller verderff ende ellende ghenoechſaem geleert/ wat voor Jammer/ ſchade ende eyndlicken onderganck/ de vreembde Tyranniſche Regeringe in allen Landen/ ende byſonder in den loflÿcken Nederlanden ingeuoert heeft. So iſt onnoodich eenige oude vreemde/ ofte oock voor ooghen ſtaende Exempelen ende Byſpelen der Croonen van Franckrÿck/ te verhalen/ dewÿle dergheluÿcken v ſeluen alle daghen worden voorgheleyt.

Ende oft ſchoon die vreemde Natien tot noch toe deſen ſchÿn/ ſo by Leecken ende eenuuldighe menſchen/ als oock andere Perſoonen van hooghen ende nederen Staet/ voorghegeuen hebben/ Dat ſy wt beuel ende wt den name Con. Matt. van Hiſpangien/ de Oproerighe ende Rebellen alleen (ſo ſy henluyden de Name gheuen) ſtraffen/ ende de Pauſelÿcke Religie voorſtaen willen: So is doch niet een onder v lieden/ hy zy Gheeſtelick oft Weerlick/ die in deſe acht oft neghen Jaren niet ghenoechſaem ghespoort/ ende in der daedt bevonden heeft/ Dat gheene ghelegentheyt eenigher Perſoonen/ Staten/ Priuilegien ofte Vrÿheyden/ van henluyden aenghesien wordt/ ende dat ſy onder den voorſchreuen ſchÿn gheſocht hebben/ hoe ſy ſo wel Gheeſtelÿcken als Wereltlÿcken/ eyndtlÿck wtſuypen/ verſlinden/ ende ſickſeluen met des gemeynen Landts wterſte verderff machtich ende rÿck maken mochtē. So dan een yeghelick van v luyden/ als hy in ſÿn eyghen hert ende conſcientie gaet/ oordeelen ende opentlick bekennen moet/ dat ſy tghene voorgheſeyt is/ ende niet anders ghesocht hebben: Eenſdeels hier wt/ dat ſy v luyden Tyranniſcher ende moedtwilligher wÿſe ghedwonghen hebben/ hare Voorgeuen/ Raedtſlaghen ende Beſluyt/ op allen Land:daghen ende Bykoemſten/ na haren welbehaghen te bewilligen. Ten anderen/ dat ſy op gheene van uwe Priuilegien/ Ja op gheene Verdraghen/ tuſſchen Keyſeren/ Coningen/ ende v luyden opghericht/ noch oock op Brieff ofte Segel/ aen beyden ſÿden met duerē Eeden reciprocè beveſticht/ geacht/ dan al contrarie van di n/ alle tÿdt den eenen ſo wel als den anderen/ te rugghe gheſett/ ende in eyndlicken verderff ghebracht hebben.

So oock de Almoghende lieue Godt/ tot ophoudinghé ende afwendinge van haer voorgenomen boos ghemoet ende voornemen/ den loflicken Vorſten ende Heeren Wilhelm Prince van Orangien/ niet ſonderlinge verwect/ ende ſyne G. als den rechten Judam Machabeum met ſynē Broederen/ om in den Name Gods/ deſen vreemden/ Barbariſchen ende onchriſtelÿcken Tyrannen

kannen te bedwinghen/ ende in dese oprechte billicke Sake moghelÿck we-
derstandt te doen, voorghestelt hadde/ soude daer op voorts sulck eene onge-
looffelÿcke ende ongehoorde Dienstbaerheyt ende Tyrannighe Eygendom
ghevolcht hebben / welcke niet alleen op de Nederlanden ghebleuen / maer
sick oock op de Nabuersche Landen/ Heerlÿckheydē/ Steden ende Stenden/
wtghebreydt ende ghestreckt soude hebben : Ghelÿck sulcx alle hare Raedt-
slaghen/ die sy dessals ghehadt hebben / ende na Spangien afgheveerdicht
zÿn/ (doch door goede middel op den weghe opghenomen) ghenoechsaem
int licht brenghen/ende daermede sy ouertuycht konnen worden.

Want Wy dan dierghelÿcke onlÿdelÿcke Tyrannische Handelinghen ter herten nemen/ende daertegen uwer Voorvaderen lofl ÿcke mannelÿcke Daden aensien/ die dan niet alleen de Roem ghehadt hebben/ dat sy eendrachtich alle vreemde Regieringe van uwen Grentzen afghewendet / daer by Goedt ende Bloedt opghesett/ maer oock dat sy desghelÿcx den Roomschen Rÿcke vele heerlÿcke Diensten hebben ghedaen / ghelÿck datselue tot haerder sonderlinghe Eere ende ghedachtenisse/ in uwe Priuilegien naghegheuen ende toegheschreuen wordt : So hopen Wy noch ontwÿffelick/ dat alsulcke uwe aengheborene Manheyt ende Dapperheyt, in uwe herten ende gemoet noch leuen ende groeyen/ende niet gantschelÿck daer wt ghelesschet sal zÿn.

Derhaluen willen wy v luyden/ als den ghenen die Wy van herten ten besten toeghedaen zÿn/ op het trouwelÿckst vermaent ende gewaerschout hebben / dat ghy dese teghenwoordighe ghelegh enthe yt (welcke wt bysondere voorsieninghe Gods v luyden / meer als anderen uwe metverwandte Prouincien/ ten besten int werck ghestelt wordt) wel ter herten neemt/ende die selue niet sonder vrucht voorby laet gaen : Ende dat ghy dese Krÿchshulp (welcke van den Querslen Bartholt Entens/ uwen eygenen Landtsman/ ēn also de beste Forderer uwer Saken / wt bestellinghe des Hoochghemelten Heeren Princen / ende syner G. Socierten ēn Medehulperen/ sonder uwe toedoen ofte costen/opghebracht/ v luyden oock metter daedt aenghebeden/ ende daer ter stede voorghestelt wordt) vriendelÿck aenneemt/ denseluen met alle vermoghen ende opsettinghe Lÿfs/ Goedts ende Bloedts byvalt/ ghelÿck Hy dan sulck een wtghedruckt beuel heeft/ hy oock sulcx te doen ghesint is/ wat ghy luyden selue beneffens hem/ tot nutt ende welvaert der Steden ende Landtschappen raedtsaem ende oorbaerlÿck bevinden ende voorgheuen sult.

Soo sal van desen onsen Krÿchsvolck/ niemandt/ hy zy Gheestelick ofte Wereltlick, hooch ofte nederen Standts/ Soldaet/ Borgher noch Boer/ aen hare Persoonen/ Eere/ Haue ende Goedt, in eenigherleye wÿse beschadiget/ maer alle te samen / die in schutt ende scherm des Hoochghemelten Heeren Princen/ ēn syner G. Associeerde worden aenghenomen/ voor onse Methul

peren

peren ende goede Vrienden ghehouden worden/de welcke beneffens ons ge sint zijn/ende voorghenomen hebben de Privilegien/Vrijheyden ende Ghe rechticheyt des Vaderlandts/tegens de wtheimische Tyrannische Regieringe/onder Hoochstgemelten Con. Matt. van Spangien behoorlijcke plicht ende ghehoorsaemheyt/te helpen verdedighen ende voorstaen. Daer en bouen sal een yeghelick in syne Religie onbehindert blijuen. Alle handelinghen welcke in dese saken voor dato van desen verloopen hebben/ ghelijck oock alle priuate Iniurien/Ghewelt/Haet ende Nijdt/sullen doodt ende vergeten zijn ende blijuen. Ende Wy begheeren/dat een yeghelick dese onse Verclaringhe ter herten nemen/ende int goede van ons verstaen wil.

Maer de ghene die/ gheduerende dese Intocht / nae Publicatie van dese onse teghenwoordighe Vermaninghe/ euen trotzich ende moedtwillich volherden/der Wtlandigher Regieringe met Raedt ofte Daedt aenhanghende blijuen/Oft hare Woonplaetse veranderen/ ende in andere Landen verloopen / Die selue en konnen Wy voor anders gheene houden ende erkennen/als trouloose Luyden/ende haers Vaderlandts/ oock syner G. ende deser ghemeyner Saken openbare Vyanden. Willen oock denseluen met Godes hulpe/met sulcken wederstandt bejeghenen/dat sy deser ghemeyner Saken niet wederstaen/ noch oock derseluer Aenhangheren eenighe schade sullen konnen toevoeghen. Sal oock in sulcken ghevalle teghens alsulcke/ gheen gheweldt noch ernst/ met Vyer/Water ende Sweerdt/Cruydt ende Loodt ghespaert werden : Ende sal tselue also weynich by Ons/ als by den Vyandt manghelen.

Indien ghy oock v luyden teghens dit onse Krijchsvolck ter weer stelt/eñ der Wtheimischer Regieringe met raedt ofte daedt bystaet/ sonder v seluen in dese gheleghentheyt te willen helpen ende redden : So is het ghewis/dat de voorgenoemde Ouerste sonder onse hulpe machtich genoech is/kan oock op alsulcke Onderpandt stercker worden / v luyden van Haue ende Goedt te verdrijuen/alles met Vyer ende Sweerdt te verslinden/ende also int wterste verderff te voeren. Ende sult ghy dan al euen wel den Spaenschen Eyghendom/ende derseluer hoochmoedigher Regieringhe onderworpen moeten blijuen.

So ghy oock meynen mochten/dat dese Hoop nedergheleyt soude mogen worden/ (twelck de Almoghende Godt genadichlick sal verhoeden) so hebt ghy doch alle daghen ende alle vren/ anders niet als dierghelijcke ouer ende Inval te verwachten. Ende het soude by desen niet blijuen : Mochte oock geschieden/dat v luyden sulcke voege ende Presentatie als dese is/niet voorgheslagen ende in de handt ghegheuen werde/ maer dat ghy met veel meerder ernst / tot uwen ende uwer Wijuen ende Kinderen verderff / ouertoghen werden.

 Ende

Ende hoewel die Hoochgedachte Heere Prince gheenen lust noch welgevallen heeft/ soo veel duysent menschen in elende ende armoedt te brenghen/ maer veel meer sulcken Euel ende Quaedt na sijn wterste vermoghen stedes gheerne heeft behindert/ Soo wil dannoch de wterste noodt/ syne G. oock den ghenen die in Hollandt ende Zeelandt zijn/ daerhenen dwinghen/ (indien ghy v niet helpen wilt) dat sy v luyden de macht benemen sullen/ den alghemeynen Vyandt voortaen met Ghelt oft ander hulp te stercken.

Nu twijffelen wy niet/ het soude v luyden veel hertigher ende moedigher maken/ soo Wy onsseluen in Persoone/ met meerder Macht/ by v luyden ende by dese Hoopen ghevoecht hadden: Maer Wy/ als die tot desen Handel vreemt/ ende denseluen alleen wt Christelijcker medelijden toegheadaen zijn/ zijn niet bedacht yemandt teghen synen wille hulp oft bystandt te doen: Ghelijck dan in sulcker voeghe die Hoochgedachte Prince/ ende syner G. Associeerde/ voor goedt ende raedtsaem gheacht hebben/ v luyden noch ten ouervloet/ dese Hulp ende Bystandt/ niet met Schriften ofte woorden/ maer in der daedt/ door den voornoemden Querstten ghenadich ende gunstich aen te bieden/ sonderlinghe op het aensoecken/ by sommighe van de Voornaemste in dieselue Landen aen syner G. ghedaen.

Soo nu alsulcke Hulp v luyden aenghenaem is/ ende Wy v luyden so gesint vinden/ dat ghy beneuen den gedachten Querstten/ v seluen helpen wilt/ sal met der hulpe Gods in sulcker wijse daer inne voorsien worden/ dat v luyden van noodttrustich/ Ja ouervloedich Krijchsvolck/ van Ruyteren ende Knechten/ van Orlooghschepen ende andere Munition, niet sal manghelen. Soo zijn Wy (die v luyden met dit Schrift/ doch met verborghen Namen/ ghetrouwelick waerschouwen) Godt lof/ ende sonder roem gesproken/ van sulcker Heerkomen/ Namen ende Reputation, oock door Gods segheninge van sulcker Vermoghen/ Dat Wy (so ghy selue daertoe doen wilt) v luyden konnen ende moghen verdedighen: Ghelijck Wy alreede by den ghedachten Prince/ ende syner G. Methulperen/ Ons vrijwillich inghelaten hebben.

Maer so ghyluyden sulcke onse ghenadige ende trouhertige Waerschouwinghe/ ende dese Hulp ende Bystandt/ v luyden voorghestelt/ noch in de windt slaen/ ende ghering ende niet achten/ Oock niet bedencken wilt/ wie Querheer ende Meester van dese sake zy/ ende wat v luyden daeraen ghelegen is/ moeten wy daerwt eyndtlijck besluyten/ dat uwe eyghen neuswijsicheyt/ oft uwe ontrouwe bloode Ghemoet/ teghen den schuldighen plicht/ daermede ghy uwen lieuen Vaderlande verbonden zijt/ v luyden door Gods rechtueerdich Oordeel in grondtlijcken verderf sal brenghen: Ende willen Wy also uwen onderganck laten gheschieden/ die ghy selue moetwillich op v gheladen hebt.

Derhal-

DErhalven O ghy ghemeyne Landtsaten ende Inwoonders der Steden ende lofflijcker Landtschappen/ wilt dese onse ghetrouwe Vermaninge ter herten nemen/ende niet vragen wie dieselue gedaen heeft: Maer siet ende merckt die Sake recht in/ ende wilt voorts v luyden op gheene aensienlicke Hoofden verlaten/ de welcke/oft sy alschoon inghebozen Landtsaten zijn/soo zijn sy doch door het Spaensche Ghelt omghekoft ende gecorrumpeert/ dat sy uwe alghemeyne vrijheyt niet meer voorstaen. Laet dieselue by uwe Raetslaghen niet komen/ ten ware/ sy van haer boos voornemen afstaen wilden. Want sy eñ hare Voorvaderen/hebben dat Ghelt des onschuldigen Bloets/ op sick ende den haren/ tot eener straffe ghenomen. Hebt gheene ghemeynschap met henluyden/dat hare straffe ende plaghe oock niet ouer v luyden kome/oft dat ghyluyden niet met hen int wterste verderf ende elende en koemt.

Behertighet ende erweget dese saken teghen malkanderen/ghy sult bevinden/ ende selue bekennen moeten/ oft ghy v luyden alschoon voor dese tijdt voor gheen ouerval hadt te bevruchten/ ende euenwel langhe Jaren na der Spaengiaerden wille soudt moeten leuen/Soo soudt ghy doch gheen ander Loon ontfanghen/als de eewige Dienstbaerheyt ende Eyghendom/daerme de sy ouer v luyden/uwe Wijuen ende Kinderen/ als ouer haer Vee eñ Beesten/sullen heerschen.

Thoont v welgemoedet vrij hert/ welcke met uwer Voorouderen Daden is te verghelijcken. Achtet ende houdet v niet voor Inkomelingen der Frieslanden/maer als selfs daerinne ghebozen/ ende dat ghy dieselue noch huydighes dagheszijt.

Grijpt in Gods Namen eenen Manlijcken moet/ende siet alleen daerop/ dat ghy den eenen ofte den anderen wech in moet: Ende dat het nu noch tijdt is/beter om het halue Ey/ als om den ledighen Dop ghestreden. Dat het v luyden oock roemlijcker is/ te lijden het ghene dat de Almachtighe Godt v luyden toeschicken mochte/int verdedigen ende handthauen van de Vrijheyt van tghelicfde Vaderlandt/dan dat ghy door uwe eyghen ontrou int verderf soudt komen.

Hebt gheene vreese/ dewijle de lieue Godt tot allen rechtueerdigen saken synen seghen ende ghenade gheeft. Siet ende ghedenckt/ wat beyde Hollandt ende Zeelandt/ als kleyne Prouincien/ sonder eenich toedoen wtghe-recht hebben/ende noch doen: daer sy v luyden/ met de wtlandighe Natie/eñ derseluer Aenhangh/te vyandt hebben.

Hoe konde v lieden yemandt in dese rechtueerdighe saken met krijch teteghenstaen/ als ghy met voorgeschr. Hollandt/ Zeelandt/ ende desseluen grootvermogende Bondtgenooten eenich waert/ v luyden niet tegenweer/ in allen Rechten v luyden toeghelaten/ghebruyckten/ende daertoe uwen besten bystandt deden?

Ghy

Ghy benabuerde Heeren/Heerſchappen/Stenden ende Steden/zijt deſen Handel niet hinderlick: Voordert die deſelue voorderen/daermede ghy van v ſeluen afwendt/ wat ouer v luyden ende den uwen (als voorgeſchreuen is) beraetſlaecht is: Daer door worden uwe Landen ende Onderdanen van dagheliickſche Doortocht/ghevaerliicke Plonderinge/ende alle vermoetliicke ſchade welck ouermidts de Nabuerſchap veroorſaeckt wort/ verloſt ende gevriiet. Ende ſal alſdan een yegelick vrii ende veylich met alle Commertien moghen af ende toe varen.

Ende ooc alle ghy Eerlieuende Kriichſluydẽ/hebt eenen friſſchen moedt: Laet v tot deſen Handel willich ghebruycken/ende ghedenckt/ dat ghy eene Chriſteliicke/rechtueerdighe ende eerliicke ſake te dienſte ende hulpe coemt.

Als de lieue Godt ſiin ghenade/ ende den Landtſaten het herte ſal gheuen/ſich ſelfs te helpen/ ſoo ziin ſy v goede Betaelſluyden.
Maer ſo ſy tot haers ſelfs verderf/ den Wtheimiſchen Vyandt handthauen ſullen/ ſo hebt ghy billicke middel ende wech/tot ws ſelfs betalinghe.

Datum den 1. Aprilis/ Int Jaer 1576.

